

Pedagogická diagnostika a kazuistika I.

MGR. EVA KOŽELUHOVÁ

Požadavky:

Aktivní účast spojená s plněním úkolů v prostředí Moodle

Seminární práce

- kazuistika vybraného dítěte
- odevzdat v prostředí Moodle nejpozději 2 týdny před koncem semestru

Kontakty:

- email: eva.kozeluhova@pedf.cuni.cz
- telefon: 608 346 002

Moodle: **Pedagogická diagnostika a kazuistika I**

Heslo: Diag2020

Cesta: Pedagogická fakulta / Katedry a pracoviště fakulty / Katedra primární pedagogiky / Oddělení předškolní pedagogiky / Pedagogika předškolního věku(NMGR.) /Kombinované studium / Pedagogická diagnostika a kazuistika I

„Není nic nespravedlivějšího než stejné zacházení s různými lidmi.“
(F.P. Brandwein)

Co je to diagnostika

Má za úkol poznávat, zjišťovat příčiny, vést k návrhům dalšího postupu

Má kořeny v lékařství

Předpokládá určité množství poznatků z psychologie

Důležitá je z hlediska vývoje, konkrétního prostředí

Pedagogická diagnostika – získala větší pozornost v 70. letech

Příhoda – 30.léta – kniha „Teorie a praxe školního měření“

spojována se jménem Klaner (německý teoretik) - od r.1969, jde o postižení jednotlivých vlastností žáka, kolektivu, sleduje chování dítěte ve skupině

Diagnostická činnost - je chápána jako **soubor operací, postupů a technik, které vyúsťují do stanovení diagnózy stavu jedince**, a to v závislosti na tom, co je třeba zjišťovat (individuální zvláštnosti jedince, příčiny těchto zvláštností, dosažený stupeň vývoje)

Druhy diagnostiky

Psychologická diagnostika

Pedagogická diagnostika

Pedagogicko–psychologická
diagnostika

Didaktická diagnostika

Co je pedagogická diagnostika

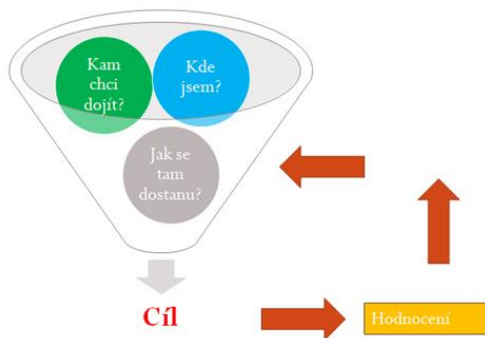
Základní prvek práce učitele mateřské školy

- „Vzdělávání je důsledně vázáno k individuálně různým potřebám a možnostem jednotlivých dětí, včetně vzdělávacích potřeb speciálních. Každému dítěti je poskytnuta pomoc a podpora v míře, kterou individuálně potřebuje, a v kvalitě, která mu vyhovuje. Proto je nutné, aby vzdělávací působení učitele vycházelo z pedagogické diagnostiky – z pozorování a uvědomění si individuálních potřeb a zájmů dítěte, ze znalosti aktuálního stavu jeho vývoje, konkrétní životní a sociální situace, pravidelného sledování jeho vývoje a vzdělávacích pokroků. Jen tak je možno zajistit, aby pedagogické aktivity probíhaly v rozsahu potřeb jednotlivých dětí, aby každé dítě bylo stimulováno, byla podporována jeho poznávací motivace. Dítě se tak prostřednictvím vzdělávacích aktivit postupně rozvíjí v základních dovednostech (motorických, poznávacích ad.) vzhledem ke svým optimálním možnostem tak, aby docílilo úspěchu, který je jeho okolím oceněn a samo se cítilo úspěšné. Takovéto pojetí vzdělávání umožňuje vzdělávat společně v jedné třídě děti bez ohledu na jejich rozdílné schopnosti a učební předpoklady." (RVP PV, 2018, s. 7)

Co je pedagogická diagnostika

Komplexní proces poznávání, posuzování a hodnocení vzdělávacího procesu a jeho aktérů. Zaměřuje se na **obsah**, na **proces**, na **emocionálně-sociální** úroveň a na úroveň **psychosociálních** funkcí.

- „Pedagogická diagnostika je pedagogická disciplína, která se zabývá aktuálním výkonem jedince v edukační situaci a analyzuje ho v souvislosti s osobnostním vývojem a vnějšími vlivy, jež na tento vývoj spolupůsobí. Na základě získaných údajů zahajuje bezprostřední intervenci, navrhuje použití dalších metod a postupů a vypracovává individuální vzdělávací plán. Směřuje k maximálnímu uspokojování žákových vzdělávacích potřeb, k formování celoživotně se učícího jedince.“ (Průcha, 2009)

Dlouhodobý, **spirálovitě probíhající** proces, který bere v úvahu všechny systémy ovlivňující vývoj dítěte. Na základě stanovené diagnózy volíme optimální postupy, měníme podmínky. Vlivem těchto změn dochází ke změnám ve vývoji dítěte, které se dostává na vyšší úroveň.

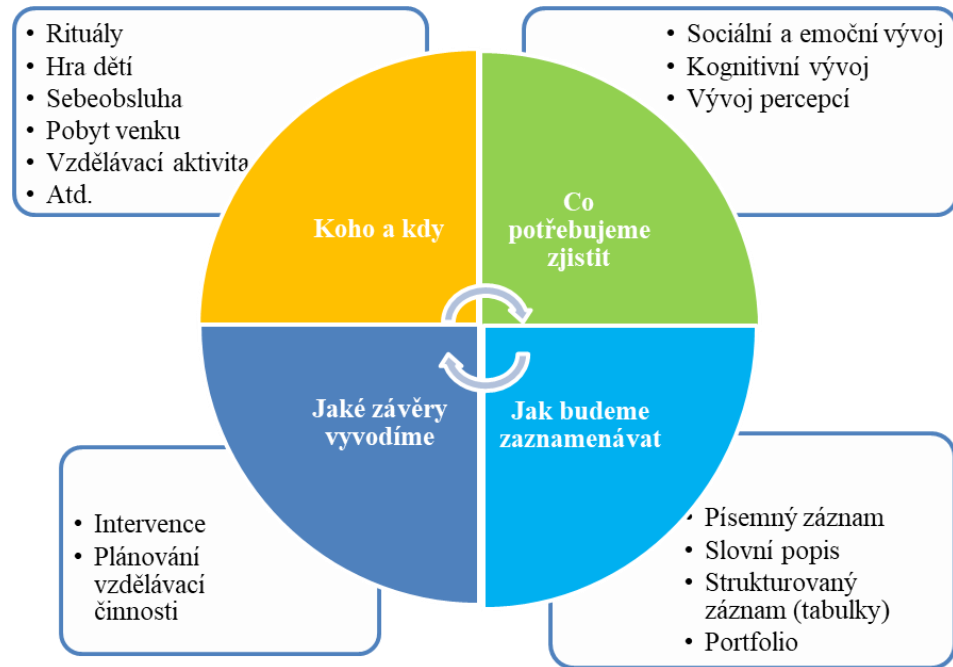
Předmět pedagogické diagnostiky

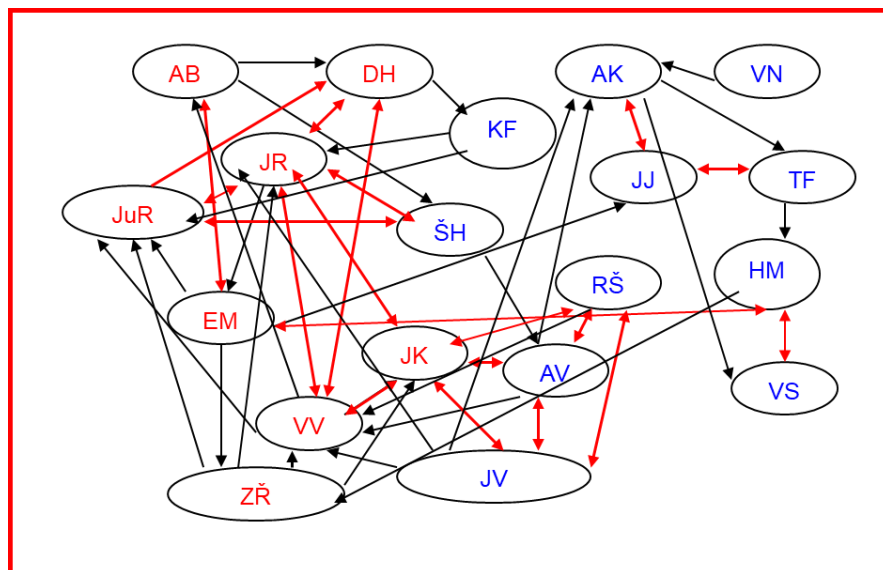
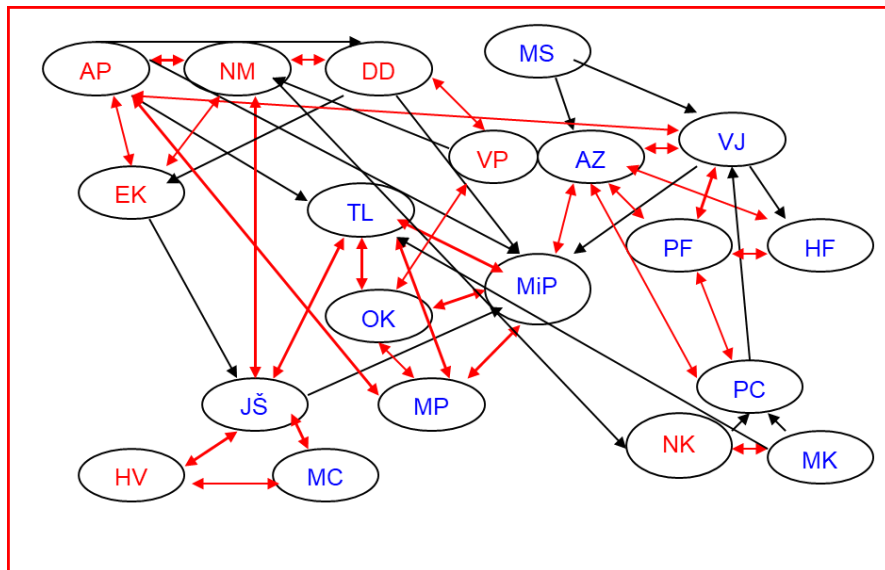
Dítě v pedagogické situaci

Školní třída

Výchovná instituce

Vlastní činnost učitele

Ukazatel	Třída A	Třída B
Kolik dětí udělilo negativní volbu	55%	88,50%
Kolik dětí obdrželo negativní volbu	65%	47,40%
Počet vzájemných pozitivních vztahů	28	18
Kolik dětí chodí do MŠ rádo	90%	88,90%
Dobré vztahy s učitelkami	100%	66,70%
Dobré vztahy s ostatními dětmi	100%	88,90%
Koeficient spokojenosti ve třídě	1,4	1,9
Koeficient soudržnosti třídy	1,4	1,7
Koeficient soutěživosti	4,6	3,7
Koeficient konfliktů	4,4	4
Počet lepších výsledků	9	1

Přístup k pedagogické diagnostice

Komplexní přístup – uvědomění si systémů, které ovlivňují vývoj dítěte, vnímání dítěte v jednotě biologické, psychické a sociální

- **Systemy ovlivňující vývoj dítěte**
 - Společnost
 - Rodina
 - Škola

Systematičnost

Objektivita – spolupráce obou pedagogů

Cíle pedagogické diagnostiky

Optimalizace vývoje dítěte

Optimalizace vztahů ve třídě

Optimalizace řízení pedagogického procesu

Zjištění úrovně, na které lze se žákem úspěšně pracovat, je nutností pro plánování pedagogické práce. Musíme stavět na tom, co je hotové, co existuje = **diagnostika je předpoklad pro individualizaci výuky.**

Nezjišťuje pouze patologické jevy či odchylky, ale i pozitivní vlastnosti a jevy.

Diagnostika podmínkou pro vytvoření PPP pro dítě, dříve než jej odešleme do péče odborníků

Možné přístupy k diagnostice

NEFORMÁLNÍ PEDAGOGICKÁ DIAGNOSTIKA –

Diagnostika probíhající neplánovaně, mnohdy neuvědoměle. Jedná se o činnost, která je soustavně prováděna během pozorování dítěte ve třídě, kdy si učitelka všímá konkrétních situací, projevů dítěte, jeho výkonu, a reaguje na ně.

FORMÁLNÍ PEDAGOGICKÁ DIAGNOSTIKA

Diagnostika dodržující pravidla, metoda a postupy (sběr dat, jejich analýza, evidence) a opírající se o odborné znalosti.

Fáze pedagogické diagnostiky

Vstupní fáze: období, kdy dítě přichází do mateřské školy - zjišťování základních informací o něm, jaké má obtíže, co rádo dělá, na co nereaguje dobře apod. Tato fáze je klíčová pro úspěch budoucího vzdělávání

Průběžná fáze: doba docházky do mateřské školy, během které dochází ke spirálovitému procesu diagnostiky. Skládá z několika kroků:

- Přípravy – rozhodnutí, co budu sledovat, proč to budu sledovat, jak to budu sledovat, jak to budu zaznamenávat
- Realizace – získávání dat pomocí zvolené metody (či metod)
- Vyhodnocování – interpretace dat. Pohybujeme se ve dvou rovinách, popisné – co mi data říkají, a konstruktivní – jak s nimi dál naložit, jak docílit změny stavu. Odpověď na tuto otázku vede k intervenci v dané oblasti
- Intervence – stanovení prognózy na základě zjištěného, stanovení dalšího postupu

	<i>Popisná rovina – co vidíme?</i>	<i>Konstruktivní rovina – co chceme?</i>	<i>Intervence – jak to uděláme?</i>
<i>Pozorování chování dětí při odpoledním odpočinku</i>	<i>Část dětí nespí a ruší ty, které potřebují spát.</i>	<i>Chceme, aby nespící děti nerušily ty spící.</i>	<i>Necháme děti půl hodiny odpočívat, poté mohou odejít do vedlejší místnosti a věnovat se klidové činnosti (např. prohlížení knížek)</i>

Specifické rysy diagnostiky dítěte

Psychický vývoj je rychlejší než u dospělého, věková období výrazně kratší

Obtížně se diagnostikují hraniční stavy – širší norma, odchylky nejsou výrazné. Čím je dítě mladší, tím hůře se u něj odlišuje.

Větší závislost na sociálním prostředí

Vyšší potřeba pocitu jistoty

Jiná využitelnost diagnostických metod

Horší interpretace zjištěných výsledků

Metody pedagogické diagnostiky

Pozorování

Anamnéza

Analýza výtvorů

Rozhovor

Dotazník

Testovací metody

Pozorování

Nejčastější metodou v předškolním věku

Cílené, soustavné a plánovité sledování jevů

Druhy:

- Nezúčastněné / zúčastněné
- Strukturované / nestrukturované

Co pozorovat:

- Hra
- Interakce s vrstevníky
- Přístup k řešení úkolů a problémů

Nejčastější chyby

Haló efekt – pod vlivem příznivého či nepříznivého prvního dojmu

Kauzální atribuce – na základě jedné vlastnosti přisuzují další vlastnosti

Chyba četnosti – přeceňování častých projevů a podceňování jevů méně častých

Chyba „figury a pozadí“ – ovlivnění okolím

Efekt shovívavosti/ přísnosti – stanovení příliš mírných, či náročných kritérií na základě sympatií

Golem efekt/ Pygmalion efekt – očekávání, že se jedinec bude nějak projevovat

Efekt nápadnosti – zaměření na výrazný jev či vlastnost, opomíjení ostatních

Projekce – připisování motivů, vlastností apod. na základě vlastních zkušeností

Zaměření na **nápadné žáky** a opomíjení tišších

Ignorování **věkových zvláštností**

Vyvozování **předčasných diagnostických závěrů** na základě ojedinělé informace

Formulace závěrů je příliš **obecná**, závěr je nekonkrétní

Předsudky a zaujetí proti dítěti

Ve snaze neublížit žákovi či ho nenadhodnotit snaha přiklánět se k průměru

Anamnéza

Anamnéza - získáváme takové informace z uplynulého života žáka, které mohou přispět k objasnění současného stavu, provádí se zpravidla rozhovorem

Osobní: je zdrojem poznatků o prenatalním i perinatálním vývoji dítěte, o vývoji v předškolním věku

- *motorika:* kdy začalo dítě chodit, jezdí na koloběžce, kole, je dítě obratné, pohyblivé
- *řeč:* kdy začalo dítě mluvit, mluví dítě rádo, logoped
- *zdravotní stav:* bývá dítě často nemocné, bere léky, spí dobře, bývá unavené
- *vývoj obtíží:* kdy se obtíže objevily (hyperaktivita, nápadnosti v chování, ...)
- *zájmy:* co rádo dělá, jaké jsou oblíbené hry, kreslí rádo, mělo rádo omalovánky

Rodinná:

- *vztahy v rodině:* kdo si s dítětem hraje, jak, ke komu má důvěru, jaký má vztah k sourozencům
- *výchova*
- *výchovné obtíže*
- *sourozenci*

Školní:

- *předškolní věk:* navštěvovalo dítě MŠ, jak se adaptovalo, jaký byl vztah ke kolektivu, učitelce
- *první obtíže:* kdy se objevily, jaké
- *spolupráce s rodiči:* jak rodiče projevovali zájem o výsledky
- *postoj učitelů:* jak reagovali na problémy, jaká následovala opatření, s jakým efektem

Analýza

Metoda sběru dat založená na analýze záměrných (výsledky) i nezáměrných (stopy) produktů činnosti zkoumaných osob

Analýza písemných prací

- *v MŠ ontogeneze psaní, změna v čase*

Analýza výtvarné práce

- *zejména spontánních výtvorů dítěte*
- *témata, opakování nebo proměny určitého tématu v čase*
- *kresba postavy, domu, stromu*

Rozhovor

- Mít připravené oblasti rozhovoru
- Nechat dostatek času na vyjádření
- Pedagogický takt, empatie
- Otázky
 - *uzavřené/otevřené*
 - *přímé/ nepřímé*
- Respektovat věkové a vývojové zvláštnosti
- Pozor na naši zpětnou reakci

- **Rozhovor s rodiči** – respektovat jejich postavení a vztah k dítěti
- **Rozhovor s dítětem** – formulaci otázek a způsob vyjádření emoční podpory přizpůsobujeme aktuální vývojové úrovni dítěte
- **Rozhovor s učitelem** – rozhovor odborníka s odborníkem

Dotazník

Doplňující metoda k dalším diagnostickým
(např. evaluace vzdělávacího procesu)

Otázky

- *uzavřené*
- *otevřené*
- *polouzavřené*

Možnost využít škálování

2. Část B

1.) Uveďte, kolik času průměrně trávíte společným čtením (prohlížením) během týdně:

.....

2.) Uveďte oblíbené knihy Vašeho dítěte

- a.
- b.
- c.
- d.
- e.

3.) Popište, jakým způsobem vybíráte knihu k předčítání:

.....

Dokončete následující věty:

Čtení knih pokládám za

.....

Chci, aby moje dítě volný čas trávilo

.....

Vadí mi, když děti

.....

Zastávám názor, že dítě bude rádo číst, když

.....

Unás doma knihy

.....

Dotazník pro rodiče předškolních dětí

Věk dítěte: _____

Předkládám Vám dotazník zaměřený na zjišťování čtenářského chování a čtenářské odzvy u Vašeho dítěte. Dotazník se skládá ze dvou částí; první je zaměřena na zjištění postojů Vašeho dítěte k četbě, jak jej subjektivně vnímáte, druhá část se více zaměřuje na čtenářské zvyky rodiny. Při vyplňování dotazníku postupujte následovně.

Každá věta uvedená v dotazníku nabízí pět možných variant odpovědi; vyberte tu, která podle Vás nejvíce vystihuje pravdivost uvedeného tvrzení. Pokud možno nepoužívejte příliš často neutrální odpovědi (písmeno c.). Ve druhé části je potřeba dokončit uvedené věty, případně uvést některé údaje. Prosim, zodpovízte na všechny otázky.

Údaje z dotazníku jsou důvěrné, informace takto získané budou použity v diplomové práci zaměřené na zkoumání přínosu čtenářských strategií pro rozvoj čtenářství u dětí. Děkuji za čas, který vyplnění dotazníku věnujete.

1. Část A

	Rozhodně ano	Spíše ano	Těžko rozhodnout	Spíše ne	Rozhodně ne
1. Začíná si vybírat knihy či časopisy ke čtení podle ilustrací.					
2. Má své oblíbené knihy.					
3. Udrží pozornost při předčítání či prohlížení oblíbených knih.					
4. Má touhu sám si „číst“, napodobuje čtenářské chování (listuje knihou, drží ji správně apod.)					
5. Užívá si čas společného čtení					
6. Těší se, až si sám přečte knihu					
7. Dožaduje se předčítání-nosi knihy, chce si společně prohlížet.					
8. Vyjadřuje pocity, myšlenky či názory na to, co čte					
9. Během četby klade otázky (význam slov, příčiny apod.)					
10a. Pozorují změnu ve čtenářském chování dítěte v souvislosti s docházkou do MŠ.					
10b. Pokud ano, uveďte, v čem:					

Ukáзка dotazníku

Příklad dotazníku

Milí rodiče,

prosíme vás o vyplnění tohoto dotazníku. Pomůže nám to v další práci.

1. Chodí vaše dítě do školky rádo?
 - Ano
 - Ne
 - Většinou ano
2. Má vaše dítě ve školce kamarády?
 - Ano
 - Ne
 - Nevím
3. Jste spokojeni s obsahem našeho vzdělávacího programu?
 - Ano
 - Ne
 - Uvítal/a bych
4. Jste dostatečně informováni o vzdělávacím obsahu?
 - Ano
 - Ne
 - Uvítal/a bych
5. Jste dostatečně informováni o vašem dítěti?
 - Ano
 - Ne
 - Uvítal/a bych
6. Jste spokojeni s jídelníčkem?
 - Ano
 - Ne
 - Uvítal/a bych
7. V uplynulém roce se uskutečnilo několik akcí pro rodiče a děti, jakv rámci celé školy, tak v rámci jednotlivých tříd. Byli jste spokojeni s četností akcí?
 - Ano
 - Ne
 - Uvítal/a bych více/méně akcí
8. Jaké akce byste uvítal/a v následujícím školním roce
.....
9. Máte nějaké návrhy a doporučení pro zlepšení naší práce?

Testovací metody

Umožňují posouzení a porovnání s širší normou

Testy všeobecných schopností (intelligence)

Testy speciálních schopností (paměť, reakce na zátěžovou situaci, sluchová percepce, lateralita apod.)

Testy výkonu a znalostí (test vědomostí předškolních dětí, Matějček – verbální test)

Testy dovedností (školní zralost, hodnocení sociálních dovedností)

Oblasti diagnostiky

Zdravotní obtíže v minulosti

Současný zdravotní stav

Osobnostní charakteristika

Motivace, rozumové schopnosti,

úroveň koncentrace, vnímání sebe samého,
prožitky a zkušenosti, paměť, zájmy,
sebehodnocení

Zraková percepce, sluchová percepce,
pravolevá a prostorová orientace,
kinestetické vnímání, hmat, jemná a hrubá
motorika, grafomotorika

Vrozené a zděděné vlastnosti

Diagnostika osobnosti dítěte

Diagnostika temperamentu – jednoduché dítě, obtížně zvladatelné dítě, pomalé dítě

- Pohyblivost
- Pravidelnost biorytmu
- Reakce na nové podněty
- Přizpůsobivost
- Citlivost vůči podnětům
- Intenzita reakcí
- Převládající emoční ladění
- Přenositelnost pozornosti
- Kvalita a zaměření pozornosti

Typologie MBTI

- Zaměření životní energie: extrovert (vně) nebo introvert (dovnitř)
- Způsob získávání podnětů: skrze intuici (vhledem) nebo vnímání (přes smysly)
- Způsob rozhodování: na základě myšlení nebo cítění
- Způsob jednání: flexibilní nebo plánované

Prométheovský typ – „Rádci“

Apollónský typ – „Idealisté“

Dionýsovský typ – „Hráči“

Epimétheovský typ – „Strážci“

Diagnostika úrovně hrubé motoriky

Chůze

- po čáře, po elipse, mezi předměty, na zvýšené ploše
- vpřed i vzad
- v daném rytmu, se zpěvem, s rytmickým doprovodem

Stoj:

- spatný se zavřenýma a otevřenýma očima
- na pravé a levé noze se zavřenýma a otevřenýma očima

Skoky:

- poskoky na místě
- poskoky na jedné noze
- skok do dálky
- přeskoky přes překážku

Míč:

- kutálení a chytání kutálejícího se míče je snazší než zpracování míče letícího
- chytání a házení míčů různé velikosti
- chytání míče s tlesknutím, chytání míče po odrazu od zdi

Rovnovážná cvičení:

- stoj střídavě na pravé a levé noze s otevřenýma a se zavřenýma očima
- chůze po zvýšené úzké ploše
- jízda na koloběžce, kole, bruslích, cvičení na velkých míčích

Diagnostika úrovně jemné motoriky

Stavba věže z kostek

Navlékání korálků

Zapínání zipů

Grafomotorika

- *Úchop, přítlak*
- *Vlnovka, čára*
- *Nápodoba vzoru*

Mikromotorika očních pohybů – sledování zleva
doprava

Motorika artikulačních orgánů

Diagnostika orientace v tělním schématu

Dítě má zavřené oči:

dotkneme se rukou na jednom místě jeho těla, dítě má dotyk na stejném místě zopakovat

dotkneme se na dvou místech a dítě opět opakuje

dotkneme se na jednom místě a dítě opakuje na protilehlé straně těla

dotkneme se na jednom místě a dítě opakuje na jiném těle

dotkneme se dvou míst a dítě opakuje dotyky míst na jiném těle

dítě ukazuje své části svého těla

dítě klepe postupně všemi prsty na desku stolu

vede ukazováček na špičku nosu

dá pravou rukou přes hlavu na levé ucho a levou rukou na pravé ucho

Diagnostika sluchové percepce

Vnímání a rozlišování zvuků

- *poznávání předmětů podle zvuků a bez zrakové kontroly*
- *poznávání písni podle melodie*
- *rozlišování zvuků rozdílné kvality významné pro praktický život*

Odlišení figury a pozadí

- *reagovat na slovo v plynulé řeči*

Rozlišování prvků lidské řeči

- *říkej, kterou hláskou začíná (končí) slovo zima, les,...*
- *říkej slova, která začínají hláskou „S“*
- *Vyber obrázky začínající na...*

Diagnostika zrakové percepce

Rozlišování tvarů

Zraková diferenciacce

Překrývající se obrázky

Hledání detailu v obrázku

Barvy

Diagnostika řečového vývoje

Slovní zásoba – popisy obrázků

Výslovnost – opakování slov

Gramatická správnost – vyprávění

Stavba věty – jednoduché, souvětí

Úroveň komunikace – pouze sděluje, snaží se o dialog,
vede dialog

Diagnostika emočního a sociálního rozvoje

Většinou hodnotíme na základě pozorování

Psychomotorické tempo

Vztah dítěte k učení

Pozornost, soustředění, dokončování úkolu

Fungování ve skupině dětí, oblíbenost dítěte

Preferované činnosti a hry

Dodržování pravidel, podřizování se pokynům

Aktivita/pasivita

Emoční reakce na stresové situace – stabilita/labilita

Reakce na neúspěch

Projevy citů x necitlivost

Adaptace

Schopnost spolupráce

Diagnostika kognitivního vývoje

Vnímání – bezděčné/záměrné, diferencuje

Představitost a fantazie – nápodoba x tvořivost

Myšlení

- rozlišuje vlastnosti předmětů, odhaluje podobnosti, rozdíly
- rozumí základním matematickým pojmům (tvar, délka...)
- třídí, porovnává, uspořádává
- má vytvořený model čísla
- orientuje se v čase
- orientuje se v prostoru i ploše

Usuzování

Paměť - pamatuje si úmyslně

Pozornost – délka soustředění, přenos pozornosti

Intelligence

Kresba

- čárání, snaha zobrazovat tvary, nápodoba vzoru
- kresba nahodilá, záměrná
- postava – hlavonožec, plošné zobrazení, detaily
- bohatost x chudost obsahové stránky

Kazuistika

Casus- případ („případová studie“)

Popis jednotlivého případu- „příběh“ dítěte, uspořádání všech známých faktů a jejich následná analýza

Přínos- vnímání souvislostí- pochopení- adekvátní intervence

Možná osnova:

- Krátký popis, anonymně, pouze věk
- Anamnéza (zdravotní, rodinná, školní)
- Popis současného stavu, problémy
- Analýza
- Návrh opatření

Jazyk odborný, objektivita, věcnost

Nejčastější poruchy s počátkem v dětství

HYPERKINETICKÉ PORUCHY

nadměrně aktivní a špatně ovládané chování, výrazná nepozornost, nesoustředění, chybí vytrvalost. Objevuje se ve všech situacích a je trvalé.

PORUCHY CHOVÁNÍ

= trvalé a opakující se disociální, agresivní a vzdorovité chování (6 měsíců a déle).

ve vztahu k rodině – abnormální chování omezeno na domov nebo jednotlivé členy rodiny, narušené vztahy rodič – dítě, krádeže, destrukční ch.

Nesocializovaná – trvalé disociální nebo agresivní ch. –narušení vztahu k ostatním dětem, izolace, odmítání, neoblíbenost, nedostatečné zapojení do skupiny, samotářské agresivní ch., neposlušnost, hrubost, násilí, destrukce.

Socializovaná –trvalé disociální nebo agresivní ch. – dobře zapojené do skupiny vrstevníků. Projevuje se často mimo rodinu, záškoláctví, skupinová delikvence.

Opozičního vzdoru – do 9-10 let, výrazné vzdorovité, neposlušné, provokativní chování bez vážnějších disociálních a agresivních činů, méně závažný typ poruchy (negativistické, nepřátelské, provokativní chování mimo rámec normálního chování dětí stejného věku).

Nejčastější poruchy s počátkem v dětství

EMOČNÍ PORUCHY

Separační úzkostná = strach z odloučení, které přetrvává přes obvyklé věkové období, výrazně narušená sociální funkce- nadměrná úzkost a obava z odloučení od emočně blízkých osob, tělesné příznaky, nereálná stálá obava, spojeno s depresí.

Fobická úzkostná porucha = strach nutkavého charakteru = strach zaměřený na celou řadu předmětů či situací (zvířata, apod.).

Sociální úzkostná porucha = strach z cizích lidí, normální jev v 2.pol. 1.roku dítěte a během raného dětství, stálý nebo navracející se strach z cizích lidí.

Porucha sourozenecké rivalryity – žárlivost, rivalita, soutěžení o pozornost a lásku rodičů, starší sourozenec se vrací do fáze toho mladšího (regrese).

Nejčastější poruchy s počátkem v dětství

PORUCHY SOCIÁLNÍCH VZTAHŮ

Elektivní mutismus =výběrová nemluvnost, výrazná, emočně podmíněná. Nejčastěji v raném dětství, sdružení – sociální úzkost, odtažitost, zvýšená citlivost a vzdorovitost .Dítě doma a s blízkými hovoří, jinde ne.

Reaktivní porucha přichylnosti – vyskytuje se v útlém věku a dětství, trvalé abnormality v sociálních vztazích dítěte, citová porucha, reakce na změny v životních podmínkách- bázlivost, zvýšená ostražitost, chudá sociální interakce s vrstevníky, agrese vůči sobě i jiným, zpomalený tělesný růst (→ přímý důsledek zanedbávání či zneužívání, špatné zacházení ze strany rodičů).

Doporučená literatura

Helus, Z. *Dítě v osobnostním pojetí*. Praha: Portál, 2004.

Svoboda, M. (ed) *Psychodiagnostika dětí a dospívajících*. Praha: Portál, 2002

Train, A. *Nejčastější poruchy chování*. Praha: Portál, 2004.

Zelinková, O. *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program*. Praha: Portál, 2001.

Mertin, V., Gillernová, I. *Psychologie pro učitelky mateřských škol*. Praha: Portál, 2010

Syslová, Z. Pedagogická diagnostika v mateřské škole. In Sedláčková, H., Syslová, Z., Štěpánková, *Hodnocení výsledků předškolního vzdělávání*. Praha: Wolters Kluwer, a.s. 2012, s. 23-39. ISBN 978-80-7357-884-8

Tomanová, D. *Úvod do pedagogické diagnostiky. Olomouc: UP v Olomouci, 2006.*

SINDELAR, Brigitte. *Předcházíme poruchám učení: soubor cvičení pro děti v předškolním roce a v první třídě*. Vyd. 5. Překlad Věra Pokorná. Praha: Portál, 2013, 63 s. ISBN 9788026204053.

KLENKOVÁ, Jiřina a Helena KOLBÁBKOVÁ. *Diagnostika předškoláka: správný vývoj řeči dítěte*. Brno: MC nakladatelství, 2003. ISBN 80-239-0082-X.

BEDNÁŘOVÁ, Jiřina a Vlasta ŠMARDOVÁ. *Školní zralost: co by mělo umět dítě před vstupem do školy*. Brno: Computer Press, 2010, iii, 100 s. Moderní metodika pro rodiče a učitele. ISBN 978-80-251-2569-4.

BEDNÁŘOVÁ, Jiřina a Vlasta ŠMARDOVÁ. *Diagnostika dítěte předškolního věku: co by dítě mělo umět ve věku od 3 do 6 let*. Brno: Computer Press, 2007, iv, 212 s. Dětská naučná edice. ISBN 978-80-251-1829-0.